

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' חוקת-בלק תשפ"א • גליון 573

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע אר"ח		סדר טהרות • טהרות		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	ו תמוז	ג	ד-ה	קד
ה	ז תמוז	ג	ז-ו	קד
ו	ח תמוז	ד-ג	ח-א	קד-ה-ו
שב"ק חוקת				
א	י תמוז	ד	ב-ג	קו-ז
ב	יא תמוז	ד	ד-ה	קז-ח
ג	יב תמוז	ד	ו-ז	קח
			ח-ט	קח

בפתח השער

כי גמל עלי...

לא לכל בדואי יש גמל משלו, אבל לחמיד יש גמל, ולא סתם גמל. הלה נחן בגובה עצום, פוח כעשורה סוסים וגוף שרירי ומרשים.

חמיד נמנה על הרי המדבר, וכדור חמישי לחמולת נגדים בדואים, מכיר הוא כל תל וכל גבעה במדבר הצחיח.

הלילה פרש את כנפיו על המדבר, וחמיד הכין את עצמו לשינה.

נעץ יתדות באדמה, חפה באהל ביד, קשר את הגמל לאחת היתדות, פרש מצע ביד על קרקע המדבר הקשה ונשפב. הוי כמה צפה חמיד לרגע הזה, בו ניח את ראשו על הקרקע וישן.

השינה ערבה עליו, אף לא לארץ זמן. הוא התעורר משנתו בגבהה מחמת נענועים עזים שאחזו באהלו.

הוא הציץ מחוץ לאהל, וגלה כי מי שגרם לטלטלה היה לא אחר מאשר --- הגמל...

"מה יש לך?" - זעק חמיד - "תפסיק מיד, גמל טפשו!"

הגמל הביט בו בעיניים מתחננות. "קר לי!" - יבב הגמל - "התספים, חמיד, שאכניס רק את אזני הקפואות אל תוך האהל שלך?"

חמיד הנהן ברגנות. הגמל תחב את אזניו אל האהל, וחמיד שב לנחור.

עברו כמה יקות, ושוב טלטלות פקדו את האהל. חמיד העצבני « המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

שהמשניות יהיו שגורין בפי לומדם

נחוץ מאד לכל בן תורה שיהיה שגור על פיו איזו מסכת, ולפחות איזו פרקי משניות, שכמה וכמה פעמים אין ביכולת ללמוד מתוך הספר, וביחוד בדרך, והוא ענין גדול עוד מכמה טעמים. (אפיקי ים, חלק ב, י"ג עיקרים מרב אחד החפץ בעילום שמו, אות ב)

עיון במשנה

ספיקות בדיני טומאה

מסכת טהרות פרקים ג'-ד'

ספק טומאה נלמד מסוטה

בדיני איסור והיתר, ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא, אמנם בדיני טומאה יש כללים אחרים בספיקות, ועיקר הילפותא לדיני ספיקות בטומאה היא מסוטה, שאשת איש שקינא לה בעלה ונסתרה, ואינו ידוע אם זינתה, אמרה התורה 'והיא נטמאה', דהיינו שהיא אסורה לבעלה כאילו זינתה ודאי, אע"פ שיש לה חזקת כשרות שלא זינתה, ונתחדש בפרשת סוטה שני דינים חלוקים (עי' מהר"ם וחיוד הלכות נדה ב' א' תוד"ה ושניהם, וכ"ה בתורא"ש שם ג' א', אך עי' עונג יו"ט סי' קע"א): **א.** אין הולכים אחרי חזקה להקל, **ב.** 'ספק כודאי', [שהרי גם אחרי שאין חזקת טהרה, עדיין הוא רק ספק אם זינתה, ואף על פי כן אמרה התורה שהיא אסורה לבעלה בתורת ודאי כאילו ודאי זינתה].

ודיני ספיקות בטומאה נלמדים מדין סוטה - ורש"י (ע"ז ל"ז ב', חולין ט' ב', נדה ב' ב') פירש שנלמד ממה שנאמר לשון 'נטמאה' בסוטה, ללמד שדין טומאה כדין סוטה, וראשונים אחרים (תורא"ש ותוס' שאנץ סוטה כ"ח א', תוס' שם כ"ח ב') פירשו שהלכה למשה מסיני היא דילפינן דיני ספק טומאה מסוטה - ולכן גם בספק טומאה אין הולכים אחר חזקת טהרה, ולא עוד אלא אומרים 'ספק כודאי' שניידון כטמא בתורת ודאי.

חילוק בין רשות היחיד לרשות הרבים

והנה סוטה אסורה לבעלה רק אם נסתרה, אבל אם לא נסתרה היא מותרת לבעלה אף אם יש ספק שמא זינתה, ולכן גם ספק טומאה לחומרא הוא רק אם אירע הספק במקום סתר, דהיינו שלא היו יותר משני אנשים באותו מקום בשעה שנולד הספק, וגם אין דרך רבים להיות שם, אבל אם היו שלשה אנשים או יותר בשעה שאירע הספק, או שדרך רבים להיות באותו מקום, אינו בכלל חומרא זו, וזהו שאמרו בכל מקום 'ספק טומאה ברשות היחיד טמא, וספק טומאה ברשות הרבים טהור', [ולענין מה נחשב 'רשות היחיד' ו'רשות הרבים' עי' סוף פרק ו', ואינו תלוי במה שנחשב רשות היחיד ורשות הרבים בשבת, עיי"ש].

בעיקר הדין שספק טומאה 'ברשות הרבים' טהור, נחלקו בעלי התוספות (עי' סוטה כ"ט א', חולין ט' ב', נדה ב' א' ועוד) אם הוא מטעם חזקת טהרה, שכיון שספק טומאה ברשות הרבים אינו דומה לסוטה, דינו ככל ספק שמעמידים את הדבר על חזקתו, ולכן ספקו טהור רק כשיש חזקת טהרה, אבל כשאין חזקת טהרה ספקו טמא כדין כל ספק דאורייתא לחומרא, [וכל מה שנאמר בדין ספק טומאה ברשות הרבים טהור, הוא שאינו כדין ספק טומאה ברשות היחיד שספקו טמא אף נגד חזקת טהרה], או שספק טומאה ברשות הרבים טהור אף כשאין חזקת טהרה.

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
ר' אשר מנחם בן דוד אריה ז"ל
נלב"ע ט תמוז

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
הר"ר יהודה לייב בן ר' אריה ז"ל
נלב"ע ט תמוז תשע"ז

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"נ יקיריך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 273

מסכת טהרות ג, ד - ד, ט

א. פיגול שהניחו בחמה ונתמעט, ואח"כ הניחו בגשמים ונתפתח, באיזה אופן חייב כרת?

1. בכל האופנים פטור | 2. אם בתחילה היה כזית, ובסוף היה כזית, אף אם באמצע נתמעט מכזית | 3. אם בתחילה היה כזית, ובסוף היה כביצה, רק אם באמצע נתמעט מכזית.
 4. אם בתחילה היה כביצה, ובסוף היה כביצה, אף אם באמצע נתמעט מכביצה, אך בתנאי שלא נתמעט מכזית.
- ב. איזה דין נאמר בענין ספק טומאה במי שאין בו דעת לישאל?

1. ברשות הרבים - ספקו טהור | 2. ברשות הרבים - ספקו טמא | 3. ברשות היחיד - ספקו טהור.
4. ברשות היחיד - ספקו טמא.

ג. להלכה! תינוק שנמצא בצד עיסה טמאה וחתיכה של העיסה בידו, מה דין החתיכה, ומדוע?

1. טמא, כי רוב תינוקות מטפחין בעיסה.
2. טמא, כי ספק הוא, וספק טומאה לחומרא.
3. טהור, כי ספק הוא, וספק טומאה בדבר שאין בו דעת לישאל טהור | 4. טהור, כי מיעוט תינוקות אין מטפחין, וסמוך מיעוטא לחזקה.

ד. להלכה! זרק ככר טהור בין מפתחות טמאות ולא נודע אם נגע, מה דין הככר, ומדוע?

1. טהור, כי המפתחות אין בהם דעת לישאל | 2. טהור, כי הככר עובר ואינו נח | 3. שתי תשובות הני"ל נכונות.
4. טמא, כי זרק נחשב יש בו דעת לישאל.

ה. באיזה מן המקרים הבאים ספקו טהור?

1. השרץ בפי החולדה ומהלכת על גבי ככרות של תרומה וספק נגע | 2. השרץ בפי החולדה והנבלה בפי הכלב ועברו בין הטהור | 3. השרץ בפי החולדה והנבלה בפי הכלב ועברו בטהורים ביניהם | 4. כל התשובות נכונות.
- ו. כזית יצא מן הערב בפי העורב, ספק האהיל על האדם ועל הכלים ברשות היחיד מה הדין?

1. ספק אדם טהור. ספק כלים טמא.
2. הפוך מ-1 | 3. טהור | 4. טמא.

ז. מהו 'ספק בית הפרס' ששורפין עליו את התרומה?

1. שדה שנמצאה בה חצי ככר לחם, והיא ספק טמאה.
2. שדה שנחרש בה קבה, וספק אם יש בה עצם כשעורה מן המת | 3. עפר מארץ העמים, וספק אם יש כזית רקב.
4. בית שנמצא בו בשר מת, וספק אם גודלו כזית.

ח. שני רוקנין, אחד ידוע שהוא של זב ואחד ידוע שהוא של אדם טהור, ותרומה נגעה באחד מהם ברשות היחיד, מה דין התרומה?

1. רוק לח - טמא ושורפין. רוק יבש - טמא אבל אין שורפין | 2. רוק לח - טמא ושורפין. רוק יבש - תולין.
3. בין לח בין יבש - טמא ושורפין.
4. בין לח בין יבש - טמא אבל אין שורפין.

ט. להלכה! איזה ספק טיהרו חכמים?

1. ספק אם נפלו מים שאובין למקוה ופסלוהו.
2. ספק נגע בטומאה שצפה על פני המים בכלי.
3. ספק נגע בטומאה שצפה על פני המים בקרקע.
4. כל התשובות נכונות.

י. משקין טהורים ספק אם קבלו טומאה, ומשקין טמאים ספק אם נגעו בטהרות, מה הדין? [לפי התנא של משנה ט']

1. בין ספק קיבלו טומאה, בין ספק טימאו אחרים - טהור.
2. בין ספק קיבלו טומאה, בין ספק טימאו אחרים - טמא.
3. ספק קבלו טומאה - טמא. ספק טימאו אחרים - טהור.
4. הפוך מ-3.

תשובות למבחנים במערכת הטלפונית: 072-332-3020

והנה מה שביארנו שדין ספק טומאה ברשות הרבים טהור נלמד מסוטה או שאין לפותא מסוטה והולכים אחר חזקה, כן מבואר בגמרא בריש מסכת נדה ובתוספות בכל מקום, אמנם הרע"ב (פ"ד מ"א) הביא מהתוספתא שנלמד ממה שטומאה הותרה בציבור בקרבן פסח - שאם רוב הציבור טמאים מותר להקריב קרבן ציבור בטומאה - שכיון שודאי טומאה הותרה, כל שכן ספק טומאה, וגם הרמב"ם (הל' אבות הטומאות ריש פט"ז) הביא מקור זה, אמנם שיטת הרמב"ם (הל' טומאת מת פ"ט הי"ב, הל' אבות הטומאות פט"ז ה"א) שאף דין ספק טמא ברשות היחיד טמא הוא מדרבנן, ולכן פירש שדרשה זו לטהר ברשות הרבים היא אסמכתא בעלמא, עיי"ש, אבל ברע"ב משמע שלימוד גמור הוא, [והוא ע"פ דעת רוב הראשונים שדיני ספקות בטומאה הם דאורייתא, וכמו שנתבאר], ויש לפרש את הדרשה שכיון שהתורה התירה איסור הקרבה בטומאה לצורך רבים, כל שכן שהתורה לא חייבה לחוש לצד טומאה בספק כשהוא לצורך רבים, [ודבר העומד ברשות הרבים נחשב לצורך רבים כיון שרבים עוברים שם].

'אין בו דעת לישאל'

יש עוד קולא בדין ספק טומאה, שאף ברשות היחיד שבעלמא ספקו טמא כמו בסוטה, אם 'אין בו דעת לישאל' - שאין אדם שהיה במקום ובשעת הספק שאפשר לשאלו ולברר את הספק אם יש טומאה - ספקו טהור, משום שבסוטה אפשר לשאול את האשה אם נטמאת [אע"פ שאינה נאמנת], ולכן רק כשיש מי לשאול אם יש טומאה, ספקו טמא [אף אם אינו יודע], אבל כשאין מי לשאול אם יש טומאה, ספקו טהור אף ברשות היחיד.

והנה רב גידל (סוטה כ"ט א') הביא דרשה מקרא לדין זה שספק שאין בו דעת לישאל טהור אף ברשות היחיד - והביאה הרע"ב (פ"ג מ"ז) - ואמרו בגמרא (שם) שצריך את הקרא ללמד שלא צריך גם דעת הנטמא וגם דעת המטמא כמו בסוטה כדי לטמא, אלא כל שיש אחד שאפשר לשאול אותו, ספקו טמא, ודין 'אין בו דעת לישאל' שספקו טהור, הוא רק כשאין כלל מי לשאול, [ונחלקו ראשונים אם הדרשה של רב גידל היא דרשה בפני עצמה ולמסקנא זהו כל המקור לדין אין בו דעת לישאל, ולא ילפינן מסוטה, או שהדרשה של רב גידל היא רק גילוי על הילפותא מסוטה].

לכולי עלמא דין אין בו דעת לישאל ספקו טהור אף כשאין חזקת טהרה.

ספק טומאה ברשות הרבים כנגד חזקת טומאה

והנה במקום שיש חזקת טומאה, אף ברשות הרבים ספקו טמא (עי' תוס' נדה ג' א' ושב שמעתתא ד' ב', אך עיי' מקור חיים סי' תס"ז), ואף באין בו דעת לישאל ספקו טמא (תוס' חולין י"ב). שדין 'ספק כודאי' הוא רק ברשות היחיד שספקו טמא בתורת ודאי, אבל ברשות הרבים, וכן באין בו דעת לישאל, דינו לקולא רק מספק, אבל לא נחשב ודאי טהור, ולכן במקום חזקת טומאה, טמא.

אימתי שורפים ואימתי תולים

הרע"ב (פ"ד מ"ז) כתב שתרומה שאירע בה ספק טומאה דאורייתא ברשות היחיד, שדינה כטמאה מדין ספק טומאה ברשות היחיד טמא, שורפים אותה כאילו היא תרומה טמאה בתורת ודאי, וכן דעת הרבה ראשונים (רמב"ם הל' אבות הטומאות פ"ג ה"י, תוס' נדה ב' א', רשב"א שו"ת מיוחסות סי' רכ"ט, ועוד, אך עיי' רש"י נדה י"ד א"ד לה לאחר זמן, ומהרש"א שבת ט"ז א'). **ובטומאה** דרבנן תולים ולא שורפים, מלבד הששה ספקות ששינו במשנה ה' ששורפים תרומה אף בטומאה דרבנן, [ותוספות (שבת ט"ז ב') כתבו שיש עוד טומאות דרבנן ששורפים עליהן תרומה, עיי"ש].

פרפראות הפרשה

אם נתן תתן את העם הזה בְּיָדִי (כא, ב)

רש"י בפסוק הקודם אומר: שכאשר הסתלקו עוני הכבוד מעל עם ישראל עם פטירת אהרן הכהן, חשבו העמלקים שניתנה מן השמים רשות להילחם בישראל, אבל פחדו שמא יתפללו היהודים שיימסרו בידיהם ותפילתם תענה, ושינו את לשונם ככנענים, כדי שיתפללו ישראל לבוראם לתת כנענים בידם, והואיל והם עמלקים לא תתקבל תפלתם, וכשבאו וראו ישראל שהם לבושים כעמלקים ולשונם ככנענים, ולא ידעו על מי להתפלל, אמרו נתפלל סתם, וזהו שנאמר "אם נתון תתן את העם הזה בידִי", ואכן יענתה תפלתם.

ובספר שיש שרפי קודש מובאת שאלתו הנפלאה של הגאון בעל חידושי הרי"ם זצ"ל: דלכאורה מדוע לא התחפשו כליל, ולא שינו גם לבושם יחד עם לשונם, ולא היו ישראל נבוכים, ולא היו מתפללים סתם, אלא סבורים שהם כנענים, ומתפללים על הכנענים - ואז לא היו נענים. **ומתוך** תירוץ נפלא: שאילו היו משנים גם את לשונם וגם את לבושם, ולו גם זמנית, ולו כדי להוליך שולל בלבד, אזי היו הופכים באמת לכנענים, ואם היו ישראל מתפללים על הכנענים שיימסרו בידם, היתה תפילתם מועילה והיו נמסרים בידם! מכאן יהיה לנו מושג מה עמוקה ומהותית פעולת שינוי הלשון והלבוש!

באיסור לישוב בד' אמותיו של המתפלל - ובאיסור לעבור לפני המתפלל

בשו"ע סי' ק"ב מבואר שני הלכות דומות ויש כמה חילוקי דינים ביניהם, ואלו הן: א] שאסור לישוב בד' אמותיו של המתפלל. ב] שאסור לעבור לפני המתפלל. ונשתדל לבאר שורש וטעם הדין בקיצור בעז"ה:

מקור הדין הראשון הוא בברכות ל"א: ולומדים את זה מהפסוק הנאמר בחנה כשהביאה את שמואל לבית ה' ואמרה לעלי הכהן [שמואל א א כז] אני האשה הנצבת עמכה בזה, [והיינו שאני האשה שהתפללתי לה' שיתן לי בן בביהמ"ק לצידך]. - אמר רבי יהושע בן לוי: מכאן, שאסור לישוב בתוך ארבע אמות של תפלה, ונחלקו רש"י ותוס' בביאור הילפותא, שרש"י פירש שמזה שכתוב הנצבת עמכה משמע שגם עלי היה עמה בעמידה, והתוס' פי' שכיון שכתוב עמכה מלא בה"א, משמעו ששעלי לא היה יושב בתוך ארבע אמות שלה כי אם בחמישית.

ושני טעמים בדבר, דהטור כתב שהטעם הוא מפני שנראה כאילו חברו מקבל עליו מלכות שמים והוא אינו מקבל, אמנם הט"ז כתב וז"ל: ואפשר לומר טעם אחר, דהמקום שהמתפלל עומד אדמת קודש הוא כ"ז שהוא מתפלל וע"כ צריך לאותו שהוא באותו מקום דהיינו תוך ד"א לנהוג בו כבוד, וכל שיושב ואינו עוסק ג"כ בדבר קדוש הוי כאלו לאו קדושה שם והוה כשאר מקומות שבבית.

וכתבו התוספות שהאיסור הוא בין מלפניו ובין מן הצדדין, והביאו משו"ב הגאונים דדוקא ביושב ובטל אבל אם היה עוסק בק"ש ובברכותיה וכיוצא בהם אפילו יושב שפיר דמי.

והב"י כתב בשם ספר אהל מועד, שכנגדו אפילו כמלא עיניו אסור ואפי' קורא ק"ש מפני שנראה כמשתחוה לו. ומבואר מדבריו שגם כשאחוריו נגד המתפלל שייך הטעם של נראה כמשתחוה לו.

והמקור של הדין השני הוא בברכות כ"ז: רב איקלע לבי גניבא וכו' והוה מצלי רבי ירמיה בר אבא לאחוריה דרב, וסיים רב ולא פסקיה לצלותיה דרבי ירמיה. שמע מינה תלת וכו' ושמע מינה אסור לעבור כנגד המתפלל. מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: אסור לעבור כנגד המתפלל. - איני, והא רבי

אמי ורבי אסי חלפי - רבי אמי ורבי אסי חוץ לארבע אמות הוא דחלפי.

ובטעם הדבר כתב המ"א בסק"ו שזה כדי שלא תתבלבל מחשבת המתפלל. והחיי"א כתב: ולי נראה דהטעם משום דהמתפלל השכינה כנגדו ואסור להפסיק בינו לשכינה.

ונראה המקור לדברי החיי אדם, דהנה בלבוש שכתב טעם אחר בזה והוא כדי שלא יפסיק בינו לבין הכותל, והיינו דמבואר בגמרא [ברכות ה:] שצריך שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין הקיר, וכן נפסק בשו"ע סי' צ' סכ"א, ולפי"ז אם יש הפסק בלאו הכי בינו לקיר לכאורה אין איסור לעבור, וכן נראה לכאורה מלשון הגמ' הנ"ל, לשון הגמרא היא וסיים רב ולא פסקיה לצלותיה דרבי ירמיה, ומהלשון לא פסקיה משמע כמו שפירש רש"י שם שר' ירמי' התפלל לפני הקיר ורב לא הפסיק בינו ובין הקיר וכדברי הלבוש. אלא שדבר זה צריך ביאור, שהרי הגמרא אח"כ הביאה את המימרא של ריב"ל שאסור לעבור כנגד המתפלל, ושם לא מבואר שזה דוקא כשהוא מתפלל נגד הכותל, ולמה כאן הגמרא אומרת שזה משום שהוא לא רצה להפסיק בינו לכותל, ולכאורה זה מה שהוקשה לרש"י ולכן עשה כלומר וז"ל כלומר: לא הפסיק בין רבי ירמיה לכותל, לעבור לפניו ולישב במקומו, אלא עמד על עמדו. והיינו שבאמת עיקר הטעם של רב היה כדי שלא לעבור לפניו אלא שכך היה מעשה.

וכן באליה רבה סק"ז הקשה על דברי הלבוש ממש"כ בשו"ע סי' צ' סעיף כ"ב. וז"ל ויש מי שאומר שיש ליהזר מלהתפלל אחורי שום אדם, וטוב לחוש לדבריו. הרי שמעיקר הדין אין איסור להתפלל אחורי אדם, [ולכן פירש דכונת הלבוש הוא שלא יפסיק בינו לבין הכותל שלא יבטל כוונתו עיי"ש].

ונראה שהחיי"א התכוין בדבריו ליישב את הדקדוק הנ"ל בגמרא ולכן הוא פירש שהאיסור שלא לעבור כנגד המתפלל הוא משום שהוא מפסיק בינו לשכינה, וזה כוונת הגמרא דרב לא פסקיה לצלותיה דרבי ירמיה והיינו שהוא לא רצה להפסיק בינו לשכינה ודו"ק.

« המשך מעמוד א' »

יִצְאָ הַחוּצָה, וְשָׂאגַ עַל הַגְּמֵל: "מה הפעם?"

הַגְּמֵל פָּסַק מִנְעֻנְעָיו וְאָמַר: "רְגְלֵי קוֹפְאוֹת מִקּוֹר! הַתְּסָפִים שְׂאֲכָנִים רַק אֵת אֵלוֹ הַקְּדָמִיּוֹת פְּנִימָה?"

חֲמִיד הִסְפִּים בְּלִית בְּרִיָּה. הַגְּמֵל הִכְנִיס אֶת רְגְלָיו, וְחֲמִיד חֲזַר לְמִטָּתוֹ.

לֹא לְזִמְן רַב, מִשּׁוֹם שֶׁכְּעֹבֵר כְּמָה דְקוֹת הָאֵהָל שָׁב לְהַתְּנוּעֵעַ בְּעֵז.

חֲמִיד הִתְעוֹרֵר בְּזַעַם. "מָה אַתָּה רוֹצֵה מִמֶּנִּי, גְּמֵל סוֹרֵר?"

"הֲזָנֵב שְׁלִי עַל סֵף קְפָאוֹן" - הִשְׁיֵב הַגְּמֵל בִּילְקָה - "אֲפֹשֶׁר לְהִכְנִיס גַּם אוֹתוֹ?"

"גַּם, טוֹב. אֲבָל זֶה פַּעַם אַחֲרֹנָה בְּהִלְטָה! אַחֲרָת, מְחָר אֶקַּח אוֹתָךְ לְבֵית הַמִּטְבָּחִים!" - הִיָּתָה תְּגוּבַתוֹ שֶׁל חֲמִיד.

הַגְּמֵל נִכְנַס מִלּוֹא מִמְדֵּיו הַעֲצוּמִים אֶל הָאֵהָל - עַל אֲזָנָיו, עַל רְגְלָיו וְעַל זְבָבוֹ...

חֲמִיד הִצְטוּפָה בַּפְּנָה. הוּא נִסָּה לְהִרְדֵּם בַּפַּעַם הַרְבִּיעִית לְהִלְקָה, אָךְ לֹא הִצְלִיחַ. הַגְּמֵל תָּפַס כָּל-כָּף הַרְבִּיהַ מְקוֹם עַד שֶׁאֲפִילוֹ פִּסַּת קֶרֶקַע נוֹרְמָלִית לֹא נוֹתְרָה פְּנוּיָה.

אֲבָל הַקֵּשׁ שֶׁשָּׁבַר אֶת גְּבוֹ שֶׁל חֲמִיד, הִיָּה כְּאֲשֶׁר הַגְּמֵל הִשְׁתַּמְעֵשַׁע בְּזַנְבוֹ. הֵנִיעַ אֶת הַזָּנָב מִפָּה לְשֵׁם, וּבִטְעוּת, אֲבָל מִמֶּשׁ בְּטְעוּת, הִפְלִיק לִפְתַּעַע עַל פְּנֵיו שֶׁל חֲמִיד צְלִיפָה הַגּוֹנָה.

כָּאֵן כָּבַר כְּשֶׁל פּוֹחַ הַסֶּבֶל שֶׁל חֲמִיד. הוּא נִטַּל אֶת מִצַּע הַבֶּדֶד שְׁלוֹ, וְיִצְאָ לְלוֹן מַחוּץ לְאֵהָל, בְּחֻלְל הַמְדַבֵּר הַקְּפוּאָה...

קוֹרְאִים נִכְבְּדִים! שִׁיטָתוֹ שֶׁל הַיָּצָר הִרַע הִיא בְּדִיקָה כְּמוֹ דִּרְכּוֹ שֶׁל הַגְּמֵל.

בְּתַחֲלָה הוּא מִשְׁחִיל רַק אֶת הָאֲזָנִים, רַק מִשְׁהוֹ קָטָן. אַחַר כֵּן עוֹבֵר לְחֻלְקַת אַחֵה וְאֵינְנוּ נִרְצָע עַד שִׁיּוּצִיא אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה חֵף מְכַל...

בְּאוֹתוֹ אֲפֵן אֲנִי אֲמוֹרִים לְהִשְׁיֵב מִלְחָמָה. צַעַד אַחַר צַעַד, מִשְׁנָה וְעוֹד מִשְׁנָה, שְׁלֹשׁ הַלְכוֹת בְּיוֹם - וְנִזְכָּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְגַם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא...

א גוֹטן שְׁבַת, הַעוֹרֵד

המבחן החודשי בהלכה מס' 9
מסימן זה סעיף א עד סימן קיג סעיף ט
יפיע בעז"ה בגליון 574

לחיות כהלכה

המלמדים בכל עיר ועיר יזהרו ללמוד עם התלמידים המתחילים להבין דיני שו"ע ילמדו עמהם בכל יום ויום איזהו שיעור מש"ע או"ח דיני ק"ש ותפלה וברכות ונטילת, ידיים וברכת הנהנין ושבת וכדומה דינים הצריכים לכל ישראל שידעו להתנהג על פי התורה וכמאמר הכתוב חנוך לנער על פי דרכו ויעוררם תמיד בדברי מוסר לקיים הדינים הנ"ל לשמור ולעשות.

(הנהגות מהרה"ק ר' יצחק מווארקא זצוק"ל מתוך ספר "ליקוטי שושנים").

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

ספקות טמאה

בפרקים ג' עד ח' דנה מסכת טהרות בדיני ספקות שונים, בטמאה, ובצענינים נוספים.

כללים רבים נאמרו בעניני ספקות הטמאה, ונזכיר כמה מהם.

ספק טמאה ברשות הרבים טהור, וברשות היחיד טמא. (פסחים יט:) וכן שנינו במשנה: אלו ספקות שטהרו חכמים... ספק רשות הרבים. (טהרות פרק ד' משנה ז')

"חרש שוטה וקטן שנמצאו במבוי שיש בו טמאה, הרי אלו בחזקת טהרה" (פרק ג' משנה ו'). ואף על גב דספק טמאה ברשות היחיד ספקו טמא והאי מבוי רשות היחיד הוא, אפילו הכי כיון דספיקא הוי בדבר שאין בו דעת לשאל, כגון חרש שוטה וקטן, ספקו טהור. (רבנו עובדיה מברטנורא) וכמו שנאמר להלן במשנה זו: "וכל שאין בו דעת להשאל, ספקו טהור".

ומביאה המשנה דגמא: "תינוק שנמצא בצד בית הקברות והשושנים בידו, ואין השושנים

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: לאיזה דברים מותר להפסיק באמצע אלוזי נצר? [שו"ע סי' ק"ד סי"ח וסי' קכב ס"א].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: איזה תפלות צריך להסדיר קדם? [שו"ע סי' ק' ומ"ב שם].

תשובה: מבאר בשו"ע שתפלות של מועדות ושל ר"ח, צריך להסדיר תפלתו קדם שיתפלל, כדי שתהא שגורה בפיו. וכתב ע"ז הרמ"א ו"א דוקא בשמפתלים על פה, אבל בשמפתליו מתוך הסדור, מותר דהא רואה מה שמתפלל וכן נוהגין. ולכן צריך להקפיד להסדיר תפילת יעלה ויבוא ועל הנסים וקדוש לננה או שיאמרו מתוך הסדור ותפלות ופייתים שקשה להבינם צריך להסדיר תחלה אפי' אומרם מתוך הסדור.

זמן שהיא כפי החלדה או כפי הכלב אינה חשובה נחה במקום, אלא טמאה עוברת היא, הלכה ספקו טהור. (רבנו עובדיה מברטנורא)

"ספק טמאה צפה על פני המים" [ספק אם נגע בטמאה שצפה על פני המים או לא נגע. הרע"ב, טהור". (פרק ד' משנה ח'). שגם זה נחשב שאין לטמאה מקום, וכתמאה עוברת.

ספק טמאת משקין לטמא אחרים - טהור. שהרי טמאת משקין לטמא כלים אינה אלא מדרבנן, ולדעת חכמים אף לטמא אוכלים אינה אלא מדרבנן, ולכן הקלו בספקה.

אלא במקום הטמאה [שאי אפשר שינק השושנים אלא אם כן יכנס לבית הקברות. הרע"ב, טהור". ומסביר הרע"ב: כיון דאיכא למתלי באחר, שמא לקטן אחר ונתנן לו, דתינוק אין בו דעת לשאל וספקו טהור".

כלל נוסף: טמאה עוברת, ספקה טהור:

"השרץ כפי החלדה, והנבלה כפי הכלב, ועברו בין הטהורים, או שעברו טהורים ביניהן, ספקן טהור, מפני שאין לטמאה מקום." (פרק ד' משנה ג'). שאין לטמאה מקום שתהא נחה בו, שכל

מבחן

במשנה לילדים / 573

מסכת טהרות פרק ג משנה ד - פרק ד משנה ט

א. כביצה אכליו שהניחו בחמה ונתמעטו, האם עדין מטמאים, ומה הדין אם הניחו בגשמים וחרזו ונתפחו?

1. אף שנתמעטו - טמאים, וכל שכן כשחרזו ונתפחו שטמאים.
2. נתמעטו - טהורים, נתפחו - טמאים.
3. נתמעטו - טהורים, ואף שחרזו ונתפחו - טהורים.

ב. השוטה והפקח שנמצאו במבוי - [שהוא רשות היחיד], האם ספקו טמא?

1. הרי אלו בחזקת טמאה.
2. השוטה - ספקו טמא, הפקח - ספקו טהור.
3. השוטה - ספקו טהור, הפקח - ספקו טמא.

ג. תינוק שנמצא בצד בית הקברות והשושנים בידו, האם ספקו טמא?

1. אם השושנים מצויים אף שלא במקום הטמאה - ספקו טהור, אבל אם אינם אלא במקום הטמאה - ספקו טמא.
2. אף אם אינם אלא במקום הטמאה - ספקו טהור.
3. אינו טהור אלא אם מצויים רק שלא במקום הטמאה.

ד. בצק שיש בו סימני אכילת פרה, ומשקין טמאין בתוך הבית, באיזה אופן הבצק טהור?

1. אם יש בין משקין לכפרות כדי שתלחך הפרה את לשונה.
2. אף אם אין נרקע מפסקת, שאין דרכה להניח את המזון ולילך למים.
3. מחלקת.

ה. הזורק כפר טהור לבין מפתחות טמאות, האם ספקו טמא?

1. כן.
2. לא.
3. מחלקת.

ו. השרץ כפי החלדה ועברה בין הטהורים, ספקה טהור, מדוע?

1. מפני שהיא ספק טמאה ברשות הרבים.
2. מפני שאין בחלדה דעת להשאל.
3. מפני שאין לטמאה מקום.

ז. כזית מן המת כפי העורב, וספק אם האהיל על האדם או על הכלים ברשות היחיד, האם ספקו טמא?

1. ספק אדם - טמא, ספק כלים - טהור.
2. ספק אדם - טהור, ספק כלים - טמא.
3. ספקו טהור.

ח. על כמה ספקות שורפים את התרומה?

1. ששה.
2. שבעה.
3. שמונה.

ט. ספק טמאה הצפה על פני המים, לאיזו קבוצת ספקות היא משתייכת?

1. לספקות שטהרו חכמים.
2. לסתם ספקות שתולים עליהם אבל אין שורפים עליהם את התרומה.
3. לספקות ששורפים עליהם את התרומה.

י. טמא שפשט את רגלו לבין משקים טהורים וספק נגע ספק לא נגע, האם המשקים טמאים?

1. לא.
2. כן.
3. מחלקת.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת במדבר

- מבחן שבועי מס' 267 - א. 1. ב. 2. ג. 2. ד. 3. ה. 1. ו. 3. ז. 1. ח. 3. ט. 2. י. 2.
- מבחן לילדים מס' 567 - א. 1. ב. 2. ג. 2. ד. 3. ה. 1. ו. 3. ז. 1. ח. 3. ט. 2. י. 2.

